

**Inventariserend veldonderzoek -
proefsleuven**

**Landgoed Rechteren,
Dalfsen gemeente Dalfsen
(OV).**

juni 2022
Versie 1.0 (definitief)
In opdracht van:
BJZ.nu

Laagland Archeologie Rapport 809

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven Landgoed Rechteren te Dalfsen, gemeente Dalfsen (OV)

Auteurs:

In opdracht van: BJZ.nu

Foto's en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: Definitief

Controle:

Autorisatie:

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie BV
Virulyweg 21F-G
7602 RG Almelo

Tel 06 - 49 88 34 03

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 75251876

© Laagland Archeologie BV, Almelo, juni 2022

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie BV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft op 12 januari 2022 een Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven uitgevoerd aan de Landgoed Rechteren te Dalfsen, gemeente Dalfsen (OV). Op het terrein is eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat de bodem in delen van het bouwterrein nog intact is en dat archeologische resten zijn te verwachten.

Op basis van dit onderzoek is door het bevoegd gezag besloten dat er een aanvullend onderzoek dient plaats te vinden in de vorm van een Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven

Het onderzoek had tot doel om gegevens te verkrijgen om de archeologische verwachting te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen en te waarderen. Op basis van de waardering kan de behoudenswaardigheid van de vindplaats binnen het plangebied worden vastgesteld. En diende antwoord te geven op de in het PvE opgestelde onderzoeksvragen

Het onderzoek bestond uit een proefsleuvenonderzoek conform het KNA protocol 4003 IVO-P.

Samengevat zijn tijdens het onderzoek in totaal negentien sporen aangetroffen. Deze sporen bestaan uit (paal)kuilen en verstoringen. De grootste verstoring bevindt zich in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied. In de noordelijke 10 meter van de proefsleuf is de boven tot 1,20 meter -mv verstoord als gevolg van het omspitten van grasland rondom kasteel Rechteren voor de werkverschaffing in 1941. Ten zuiden van deze verstoring zijn diverse kuilen en paalkuilen aangetroffen. De aard van de kuilen is niet duidelijk en in de paalkuilen is geen structuur herkenbaar. Vondstmateriaal uit deze sporen dateert in de late 14^e of vroege 15^e eeuw.

Het is waarschijnlijk dat deze archeologische resten behoren bij de voorganger van het historische erf dat staat weergegeven op de kadastrale minuut van ca. 1832. Het onderzoeksgebied bevindt zich in de periferie van deze vindplaats. De vindplaats is gewaardeerd op basis van KNA-waarderingscriteria en is als niet behoudenswaardig gewaardeerd op basis van de fysieke kwaliteit. Op basis van de inhoudelijke kwaliteit is vindplaats wel als behoudenswaardig gewaardeerd. Het proefsleuvenonderzoek heeft echter slechts de periferie van de vindplaats aangesneden, waardoor onvoldoende gegevens zijn verzameld om de volledige vindplaats te kunnen waarderen.

Geadviseerd wordt om de locatie van de geplande nieuwbouw vrij te geven voor het aspect archeologie. Echter dient met toekomstige ontwikkelingen wel rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van de vindplaats. Wanneer ontwikkelingen gepland staan binnen de contouren van de vindplaats kan deze opnieuw gewaardeerd worden, op basis waarvan de behoudenswaardigheid van de vindplaats kan worden heroverwogen. De locatie van de geplande ontwikkeling bevindt zich echter in de periferie van de vindplaats, waaraan weinig informatiewaarde wordt toegedicht.

Dit advies is overgenomen door de gemeente Dalfsen, hierin vertegenwoordigd door de archeologisch adviseur van de gemeente, de heer

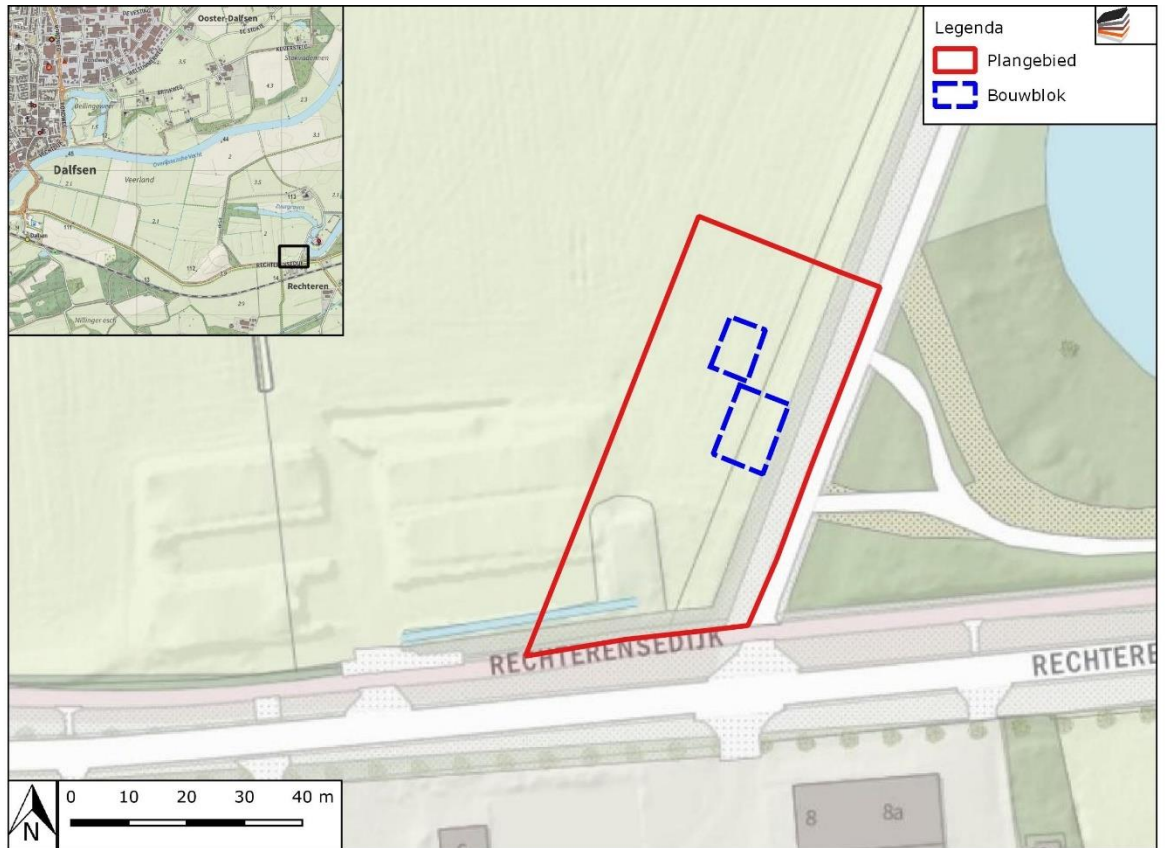
Samenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding onderzoek	5
1.2 Afbakening onderzoeksgebied	6
1.3 Administratieve gegevens	7
2 Voorgaand onderzoek en verwachting	8
2.1 Resultaten voorgaand onderzoek	8
2.2 Archeologische verwachting	9
2.3 Selectiebesluit	10
3 Doel van het onderzoek	11
3.1 Doel van het onderzoek en motivatie	11
3.2 Onderzoeksvragen uit het PvE	11
4 Methoden	12
4.1 Onderzoeksmethodiek	12
5 Landschap en bodem	14
5.1 Geologie en geomorfologie	14
6 Archeologie	16
6.1 Sporen en structuren (zie bijlage 5)	16
6.2 Vondsten	19
6.2.1 Keramiek	19
6.2.2 Bouwkeramiek	19
6.2.3 IJzeroer	20
6.3 Synthese	20
7 Onderzoeksvragen en conclusie	22
8 Waardering	24
9 Selectieadvies	28
Literatuur en bronnen	29
BIJLAGE 1 AMZ-cyclus	30
BIJLAGE 2 Archeologische perioden	31
BIJLAGE 3 Sporenlijst	32
BIJLAGE 4 Vondstenlijst	33
BIJLAGE 5 Opgravingsvlakken; Puttenoverzicht met alle sporen	34
BIJLAGE 6 Coupes en profielen	35

HOOFDSTUK **1** INLEIDING

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

De aanleiding voor het onderzoek vormt de geplande bouw van een nieuwe woning aan de Rechterensedijk te Dalfsen, gemeente Dalfsen (OV) (afbeelding 1). Op het terrein is in januari-februari 2020 een verkennend booronderzoek uitgevoerd.¹ Op basis van dit onderzoek is door het bevoegd gezag besloten dat er een aanvullend onderzoek dient plaats te vinden in de vorm van een Inventariserend veldonderzoek – proefsleuven, omdat zowel diepe als tamelijk ondiepe grondsporen kunnen worden verwacht. Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel gegevens te verkrijgen om de archeologische verwachting te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen en te waarderen. Op basis van de waardering kan de behoudenswaardigheid van de vindplaats binnen het plangebied worden vastgesteld. Het doel van de opdrachtgever is te voldoen aan de eisen en randvoorwaarden ten aanzien van het aspect archeologie, die gesteld worden in het bestemmingsplan/de verstrekte omgevingsvergunning. De opdrachtgever heeft geen aanvullende wensen kenbaar gemaakt.

¹ Brouwer 2020.

Afbeelding 1. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied.

1.2 AFBAKENING ONDERZOEKSGBIED

Het plangebied betreft de Landgoed Rechteren in Dalfsen, gemeente Dalfsen ((OV)). Het terrein is in gebruik als weiland en heeft een omvang van 2440 m². Het onderzoeksgebied betreft de geplande locatie van de nieuwbouw en betreft ca, 180 m².

1.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Provincie	Overijssel
Gemeente	Dalfsen
Plaats	Dalfsen
Toponiem	Landgoed Rechteren
Kadastrale perceelnummer(s) ²	DSN01 - E - 4205
Laagland Archeologie projectnummer	DALA221
Uitvoeringsperiode per deelproces	1. Voorbereiding: 10-1-2022 2: Veldwerk: 12-1-2022 3: Uitwerking: 21-1-2022 4. Deponering: < 1-6-2022
Datum conceptrapportage	31-1-2021
Datum definitief rapport	1-6-2022
XY-coördinaten	217560/500095
	217635/500090
	217585/499960
	217665/499980
Kaartblad	21F
Oppervlakte/lengte plangebied	2440 m2
Datering	14 ^e -20 ^e eeuw
Complextype	Niet opgehoogde individuele huisplaats
Onderzoeksmeldingsnr	5149084100
AMK-terrein	n.v.t.
Vondstmeldingsnr.	n.v.t.
Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven
Opdrachtgever	BJZ.nu
	contactpersoon:
Bevoegde overheid	Gemeente Dalfsen
Goedkeuring bevoegde overheid	12-5-2022
Adviseur namens bevoegde overheid	
Beheer documentatie	E-depot voor de Nederlandse Archeologie Archief Laagland archeologie BV Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Overijssel
Uitvoerder	Laagland Archeologie BV Virulyweg 21F-G 7602 RG Almelo 06 - 49 88 34 03
Projectleider	

Tabel 1. Objectgegevens.

² kadastralekaart.com

HOOFDSTUK 2 VOORGAAND ONDERZOEK EN VERWACHTING

2.1 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Voor het plangebied is in 2020 reeds een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen uitgevoerd.³ Hieronder worden beknopt de resultaten van dit onderzoek beschreven.

Bodem en geomorfologie

Dalfsen ligt aan de noordoever van de Overijsselse Vecht. Het rivierdal van de Vecht is ontstaan gedurende het Laat-Glaciaal en het Holoceen, maar heeft een oudere oorsprong. Beide plangebieden bevinden zich ten zuiden van de Vecht.

Op de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een vlakte met rivierafzettingen. Het zuidelijke plangebied grenst aan een langgerekte dekzandrug. Het plangebied ligt aan de Rechterensedijk die hier de grens vormt tussen de uiterwaarden en de dekzandruggen ten zuiden daarvan. Het oostelijke plangebied grenst aan een oude, nu afgesloten meander van de Vecht. Het nabijgelegen kasteel Rechteren is in de bocht van deze meander gebouwd, waarschijnlijk op een grote kronkelwaardafzetting. Op basis van de historie van het kasteel kan worden aangenomen dat de meanderbocht van vóór 1230 na Chr. dateert.

Op de bodemkaart bevindt het plangebied zich op de grens tussen vlakvaaggronden en hoge zwarte enkeerdgronden. Vlakvaaggronden komen vaak voor in laagten. Hier zijn het relatief jonge gronden waarin nog geen of nauwelijks bodemvorming is opgetreden. Hier zijn de vlakvaaggronden gevormd door rivierafzettingen. Bij elke overstroming van de Vecht zet het water een dun laagje zand of klei af; op den duur ontstaat hierdoor een pakket rivierafzettingen. Kenmerkend voor de Vecht zijn de vooral zandige afzettingen, die op korte onderlinge afstand grote verschillen kunnen tonen.

³ Brouwer 2020.

Archeologie

Op de archeologische kaart van de gemeente bevindt het onderzoeksgebied zich in attentiezone van 50 meter rondom een archeologisch monument. Dit archeologische monument betreft het kasteel Rechteren. Dit complex is nog volledig intact en bewoond. Het bestaat uit een grote toren met daaraan een huis met zijvleugels, twee bouwhuizen voor het voorplein en een brug. De huidige situatie dateert voor het grootste deel uit de 18de eeuw en zal tot stand zijn gekomen na de voltooiing van de bouwhuizen in 1725. De toren wordt gerekend tot het oudste deel en het is mogelijk dat het onderste deel nog dateert uit de allereerste bouwperiode kort voor of na 1320. In de omgeving van het plangebied bevinden zich diverse bekende archeologische vindplaatsen en verschillende waarnemingen. Al deze bekende archeologische gegevens bevinden zich op het rivierduin of de dekzandrug ten zuiden van het Vecht, vlak ten zuiden van het plangebied. Op ca. 60 meter ten oosten van het plangebied betreft een waarneming van een fundering die behoort tot het kasteel Rechteren.

Tijdens het booronderzoek is in het noordelijke deel van het plangebied een verstoorde laag van ca. 30 centimeter aangetroffen, die ligt op rivierafzettingen. In het zuidelijke deel van het plangebied blijkt de verstoring dikker, maar niet zo dik dat de resten van vroegere bewoning volledig verdwenen zijn.

2.2 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van het voorgaande onderzoek is er in het PvE een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

Datering

In het plangebied dient rekening te worden gehouden met een historische boerderij. Bij de Rechterensdijk is de verwachting dat de boerderij stamt uit de 17e eeuw. Archeologische resten uit andere perioden kunnen echter niet worden uitgesloten.

Complextype

In het plangebied dient rekening te worden gehouden met een historische boerderij. Archeologische resten uit andere perioden kunnen niet worden uitgesloten, deze resten kunnen bestaan uit nederzettingssporen of sporen van een grafveld.

Omvang

Een mogelijke vindplaats kan zich binnen het gehele plangebied bevinden of zich daar nog buiten uitstrekken.

Diepteligging

Het archeologische niveau bevindt zich op de top van de natuurlijke ondergrond. Op basis van boringen bevindt dit niveau zich op ca. 50 cm -mv.

Gaafheid en conservering

De gaafheid van eventuele vindplaatsen kan variëren als gevolg van de wisselende diepten van eventuele bodemverstoringen.

In geval van vindplaatsen uit de late prehistorie ligt de archeologische waarde in de mate waarin grondsporen nog grotendeels intact zijn en in het horizontale vlak nog samenhang vertonen. Indien in de resterende B-, BC- of C-horizonten nog sporen leesbaar zijn, mogen dergelijke vindplaatsen nog als 'gaaf' beschouwd worden.

Meestal is alleen in oude, opgevlude laagten en in diepe sporen zoals waterputten vanwege de natte condities sprake van redelijke conservatieomstandigheden.

Mogelijk zijn in het onderzoeksgebied nog waterputten of -kuilen aanwezig, al dan niet met houten putconstructies (kistwerk, vlechtwerk of holle boomstammen).

Locatie

Een vindplaats kan zich binnen het gehele plangebied bevinden of zich daar buiten nog uitstrekken. Archeologische resten van de historische bebouwing bevinden zich vermoedelijk rondom de locaties waar op de kadastrale minuut van ca. 1832 bewoning staat aangegeven. Dit is aan de zuidzijde van het plangebied, nabij de huidige weg. De verwachting is echter de vindplaats zich buiten het te onderzoeken deel van het plangebied bevindt.

Uiterlijke kenmerken

Archeologische resten voor een historische boerderij bestaan onder andere uit muurresten uitbraaksporen (paal)kuilen, greppels, water- en beerputten.

Eventuele andere vindplaatsen kenmerken zicht door paalsporen, kuilen, waterputten en greppels.

Artefacten kunnen bestaan uit (bewerkt) vuursteen, natuursteen, aardewerkfragmenten, verbrande leem, baksteen, glas en metaal.

Mogelijke verstoringen

Het latere gebruik als weiland heeft vermoedelijk weinig verstoringen veroorzaakt. Wel zijn diverse kabels en leidingen gegraven die een mogelijk aanwezige vindplaats kunnen hebben verstoord.

2.3 SELECTIEBESLUIT

Op basis van het voorgaande onderzoek heeft het bevoegd gezag besloten dat er een aanvullend onderzoek in de vorm van een Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven dient te worden uitgevoerd.

HOOFDSTUK **3** DOEL VAN HET ONDERZOEK

3.1 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN MOTIVATIE

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel gegevens te verkrijgen om de archeologische verwachting te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen en te waarderen. Op basis van de waardering kan de behoudenswaardigheid van de vindplaats binnen het plangebied worden vastgesteld.

3.2 ONDERZOEKSVRAGEN UIT HET PVE

1. *Zijn er in het onderzoeksgebied vindplaatsen met archeologische sporen en resten aanwezig?*
2. *Wat is de aard (complextype), omvang en fysieke kwaliteit daarvan?*
3. *Uit welke periode dateren deze?*
4. *Waar bevinden deze resten zich (horizontaal en verticaal)?*
5. *Wat is de bodemkundige opbouw en hoe intact is deze?*
6. *Zijn de archeologische resten te dateren aan bekende archeologische waarden binnen het plangebied?*
7. *Wat is de waardestelling middels de KNA-waarderingscriteria? Is de vindplaats behoudenswaardig?*

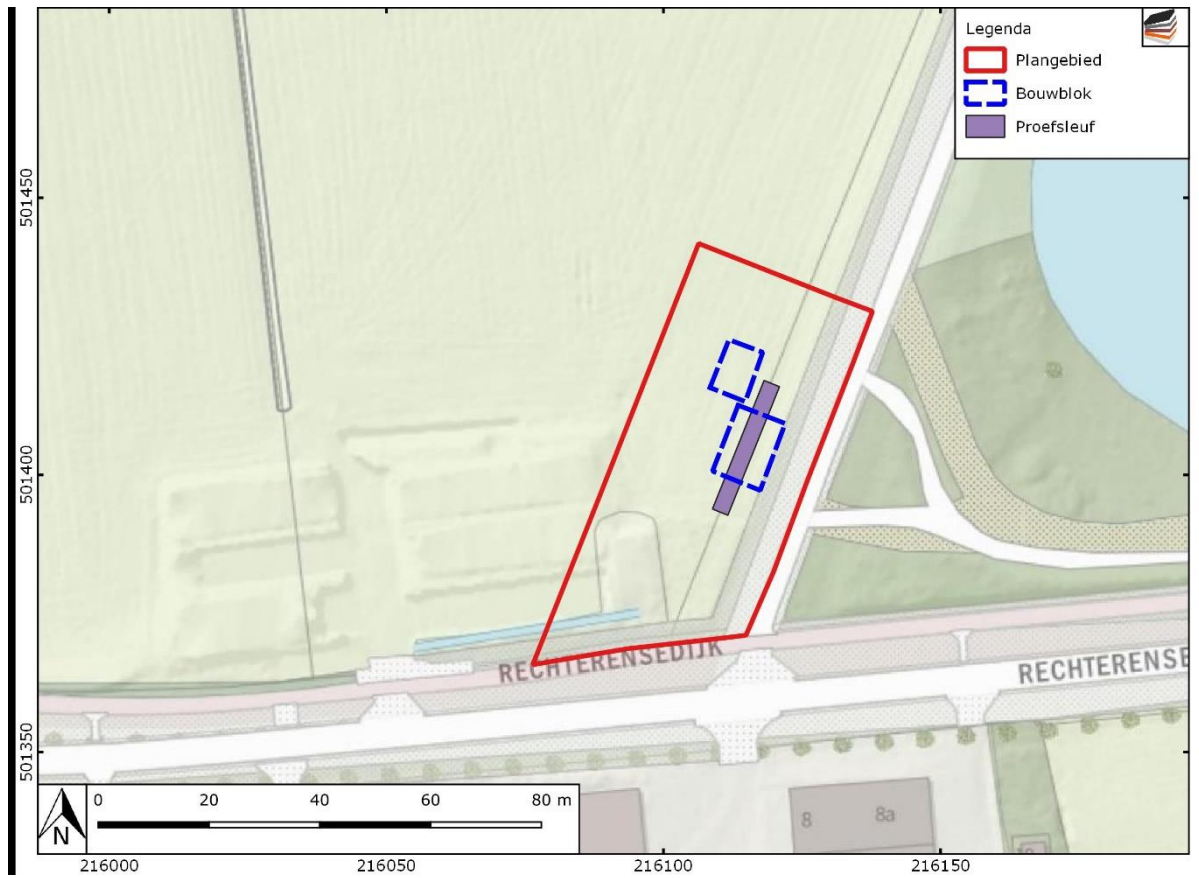
HOOFDSTUK **4** **METHODEN**

4.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd conform het PvE op 12 januari 2022. Tijdens het onderzoek is één proefsleuf gegraven ter plaatse van de geplande nieuwbouw. De afmetingen van deze proefsleuf waren volgens het puttenplan 25 meter lang en 3 meter breed. De proefsleuf is aangelegd met behulp van een graafmachine met een gladde afwerkbak en conform de KNA-leidraad Veldhandleiding Archeologie en de overige veldwerkspecificaties volgens het vigerende KNA-protocol IVO-P (4003) en de aanvullende eisen van het Programma van Eisen.

De sporen zijn ingemeten met behulp van een GPS in het Rijksdriehoekstelsel (RD). Rondom de proefsleuf is om de drie meter de maaiveldhoogte opgemeten en in elke put is om de drie meter de vlakhoogte ingemeten. Van relevante sporen is een selectie handmatig gecoupeerd en gedocumenteerd. Tijdens de ontgraving is intensief gebruik gemaakt van de metaaldetector. Aangetroffen vondsten zijn zoveel mogelijk gekoppeld aan sporen of lagen. Tijdens het veldwerk zijn geen sporen of lagen aangetroffen die geschikt waren voor bemonstering.

Ten behoeve van bodemonderzoek zijn in de proefsleuf drie profielkolommen van één meter opgenomen. Deze profielen zijn gedocumenteerd conform de ASB. Omdat de bodemlagen voornamelijk antropogeen van aard zijn, is geen fysisch-geograaf betrokken bij het onderzoek.

Afbeelding. Puttenplan volgens het PvE.

5 LANDSCHAP EN BODEM

5.1 GEOLOGIE EN GEOMORFOLOGIE

Ten behoeve van bodemonderzoek zijn in totaal drie profielkolommen gedocumenteerd. In de bodemopbouw die is aangetroffen in de proefsleuf is een tweedeling te maken in het noordelijke en zuidelijke deel van de proefsleuf.

In het noordelijke deel van de proefsleuf bestaat de bodem tot ca. 1,15 m -mv uit een omgewerkt pakket. De bovenste 50 centimeter bestaat uit een recent omgewerkte bouwvoor (s1010). Deze bouwvoor bestaat uit zwak siltig, matig humeus, matig fijn grijsbruin zand, waarin enkele baksteenspikkels waarneembaar zijn. De begrenzing naar de onderliggende laag is zeer scherp.

Onder de recente bouwvoor bevindt zich een pakket dat is geïnterpreteerd als een verstoring (Spoor 1). In dit pakket bevinden zich enkele sublagen (Afbeelding 2). De bovenste vulling bestaat uit grijsbruin, geel gevlekt, matig fijn, matig humeus, zwak siltig zand. Hierin bevinden zich enkele baksteenbrokken. De onderste laag van de verstoring is donkerder van kleur. De onderkant van de verstoring heeft een golvend patroon. Deze verstoring is vermoedelijk veroorzaakt door het omspitten en egaliseren van de graslanden rondom het kasteel Rechteren. Deze werkzaamheden zijn als werkverschaffing uitgevoerd in 1941.⁴ Op basis van het vondstmateriaal kan de verstoring op zijn vroegst in de 18^e eeuw worden gedateerd. Opvallend is dat het meeste vondstmateriaal in deze laag echter in de Middeleeuwen dateert.

De C-horizont bevindt zich onder deze verstoring op een diepte van 1,15 m -mv, op 2,12 m +NAP. Deze natuurlijke bodem bestaat uit matig fijn, zwak siltig, lichtgeel zand. Sporen van ijzerinspoeling of bodemvorming zijn in de C-horizont niet aangetroffen. Dit komt doordat de top van de oorspronkelijke bodem reeds tot in de C-horizont is verstoord.

In het zuidelijke deel van het plangebied is de bodem tot geringere diepte verstoord (Afbeelding 3). De bovenste 35 centimeter bestaat uit een vergelijkbare bouwvoor als in het zuidelijke deel van het plangebied. Onder deze recente bouwvoor bevindt zich een verstoord pakket met een dikte van ca. 15 centimeter. Dit pakket bestaat uit een vergelijkbare vulling als de bovenste vulling van de verstoring die als spoor 1 is gedocumenteerd.

De C-horizont bevindt zich in het zuidelijke deel op ca. 50 cm -mv, op 3,10 m +NAP. Sporen van bodemvorming zijn ook in dit deel van het plangebied niet aangetroffen. Het is waarschijnlijk dat de top van de natuurlijke bodem is omgewerkt, waarbij sporen van bodemvorming zijn verdwenen. De natuurlijke ondergrond kan worden geïnterpreteerd als dekzand of rivierduinzand. Zowel de diepte en aard van de verstoringen als de genese van de afzettingen komt overeen met de bevindingen van het vooronderzoek.⁵

⁴ Brouwer 2021, 16.

⁵ Brouwer 2021, 20.

Afbeelding 2. Profielfoto van profiel 101 aan de noordzijde van de proefsleuf.

Afbeelding 3. Profielfoto van profiel 103 aan de zuidzijde van de proefsleuf

6 ARCHEOLOGIE

6.1 SPOREN EN STRUCTUREN (ZIE BIJLAGE 5)

Het leesbare sporenvlak is aan de noordzijde van de proefsleuf aangelegd op een diepte van 1 meter -mv. In het zuidelijke deel van de proefsleuf is het vlak aangelegd op de top van de C-horizont, op een diepte van 70 cm -mv. Het vlak volgt het natuurlijke reliëf, waardoor het vlak in zuidelijke richting hoger is aangelegd. In het noordelijke deel is het vlak aangelegd op 2,70 m +NAP, in het zuidelijke deel op 2,90 m +NAP.

Het grootste gedeelte van het vlak bestond uit een witgele C-horizont van dekzand of rivierduin. In het noordelijke deel van de proefsleuf is het vlak echter aangelegd in een verstoring. Om de aard en diepte van de verstoring te bepalen is een kijkgat gegraven, waarbij de diepte van de C-horizont onder deze verstoring is bepaald. Besloten is echter om het vlak aan te leggen in de verstoring, omdat de verstoring het sporenniveau volledig had verstoord. In het vlak waren veel sporen van bioturbatie aanwezig. Ook in de sporen waren veel mollengangen zichtbaar.

Tijdens het veldwerk zijn 19 sporen aangetroffen die zijn gedocumenteerd in spoornummers 1 tot en met 20.⁶ In totaal zijn 8 kuilen, 7 paalkuilen en 1 verstoring aangetroffen. Tevens bleken 3 sporen na het couperen natuurlijke verstoringen te zijn.

⁶ Spoornummer 8 is in het veld niet uitgedeeld.

Afbeelding 4. Het vlak van de proefsleuf.

De verstoring in de noordzijde van de proefsleuf is gedocumenteerd als spoor 1. Deze verstoring betreft de noordelijke 10 meter van de proefsleuf. De vulling bestaat uit grijsbruin, geel gevlekt, zwak humeus, matig fijn zand. In de verstoring zijn fragmenten van keramiek en bouwkeramiek aangetroffen. De verstoring reikt tot een diepte van ca. 1,20 m -mv. Het is waarschijnlijk dat deze verstoring is ontstaan door het omspitten van de graslanden rondom kasteel Rechteren, dat in 1941 door werklozen is uitgevoerd.

Afbeelding 5. Een van de grote kuilen die in het vlak is aangetroffen, spoor 7.

In totaal zijn acht sporen geïnterpreteerd als kuilen. De kuilen zijn in het vlak ovaal, rond of onregelmatig van vorm. De afmetingen van de kuilen varieert sterk. De vulling van de kuilen bestaat uit grijsbruin of bruin, geel gevlekt matig fijn, zwak tot matig humeus zand. In sporen 7 en 19 waren baksteenresten aanwezig. In de andere sporen zijn geen bijmengingen aangetroffen. Mede door het gebrek aan bijmengingen is het onduidelijk wat de aard van de kuilen is.

Tevens zijn zeven paalkuilen aangetroffen in de proefsleuf. Zes paalsporen zijn rond van vorm, alleen spoor 5 is vermoedelijk rechthoekig. De diameter van de paalsporen varieert tussen de 40 en 70 centimeter. De diepte van de paalsporen lag tussen de 15 en 30 centimeter onder vlakniveau. In totaal zijn vier paalsporen gecoupeerd, waaronder één in profiel 103. Hierbij zijn zowel rechthoekige als komvormige paalsporen aangetroffen. De vulling van de paalsporen was, net als de vulling van de kuilen, van grijsbruin tot lichtbruin, geel gevlekt, zwak tot matig humeus, matig fijn zand. In paalsporen 13 en 14 zijn baksteenbrokjes waargenomen.

Afbeelding 6. Eén van de aangetroffen paalkuilen tijdens het onderzoek, spoor 13.

6.2 VONDSTEN

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 10 artefacten aangetroffen, die zijn geadmineistreerd in 5 vondstnummers. Het grootste gedeelte van de vondsten bestaat uit keramiek en bouwkeramiek. Tevens is één brok ijzeroer aangetroffen.

6.2.1 KERAMIEK

In totaal zijn vijf fragmenten gebruiks aardewerk geborgen tijdens het onderzoek.

Vier fragmenten zijn vervaardigd in steengoed en hebben een grijswitte, goed versinterde breuk. Dit betekent dat de temperatuur in de oven voldoende was om de magering en de klei te laten versmelten. De grijswitte kleur is kenmerkend voor producten die zijn vervaardigd in de omgeving van Siegburg, in het Duitse Rijnland. Dit productiecentrum produceerde steengoed vanaf het begin van de 14e eeuw tot 1632, toen het dorp door Zweedse troepen is verwoest.⁷

Drie van de vier fragmenten bevatten geen oppervlaktebehandeling. Eén van de fragmenten is iets gevlamd. Twee fragmenten zijn op basis van de vorm niet in te delen tot een type. Het oppervlak van beide fragmenten is onbehandeld en de breuk is, net als de reeds genoemde fragmenten, goed gesinterd. Op basis van het onbehandelde oppervlak en de dikte van de breuk kunnen deze fragmenten tussen de tweede helft van de 14^e en eerste helft van de 15^e eeuw worden gedateerd.

Twee fragmenten zijn op basis van de vorm wel in een type in te delen. Het eerste fragment betreft een randfragment van steengoed met een aanhechting van een oor, vlak onder de rand. De rand is onverdikt heeft uitwendig een richel. De vorm is herkenbaar als een zogenoemde jacobakan, van het deventersysteem type s1-kan-1. Deze kan gedateerd worden tussen 1375 en 1425.

Het tweede fragment betreft een wandfragment van een vergelijkbare kan. De buik van dit exemplaar is echter iets bolliger en komt overeen met deventersysteem type s1-kan-3. Het oppervlak van dit fragment is iets gevlamd. Op basis van de vorm en het gevlamde oppervlak kan dit fragment iets later worden gedateerd, in de eerste helft van de 15e eeuw.

Het laatste keramiekfragment dat tijdens het onderzoek is aangetroffen betreft een klein scherfje industrieel vervaardigd aardewerk. De breuk van dit fragment is crèmewit en ook het loodglazuur is crèmekleurig. Het betreft zogenoemd creamware. Dit is aardewerk dat in de 18e eeuw is vervaardigd in Engeland tussen 1760 en 1800.

6.2.2 BOUWKERAMIEK

Tijdens het onderzoek zijn vier fragmenten bouwkeramiek aangetroffen. Drie fragmenten betreffen brokken van baksteen. Het baksteen is donkerrood van kleur en is zacht gebakken. Op basis van de brokken is de lengte en breedte van de baksteen niet nader te bepalen. De dikte van de baksteen is 5,5 centimeter. De dikte van deze bakstenen komt overeen met de dikte van de bakstenen in de stadsmuur van Hardenberg. Deze bakstenen dateren tussen 1350 en 1525.⁸ Aangenomen wordt dat de afmetingen van de bakstenen in Dalfsen vergelijkbaar zijn met de afmetingen van de bakstenen in Hardenberg, waardoor de aangetroffen baksteenfragmenten in Dalfsen tussen 1350 en 1525 kunnen worden gedateerd.

Het laatste fragment bouwkeramiek dat is aangetroffen betreft een hoekfragment van een wandtegel met tinglazuur. Op het fragment is geen decoratie zichtbaar, maar er kan niet met zekerheid worden vastgesteld dat het fragment afkomstig is van een ongedecoreerde

⁷ Bartels 1999, 68.

⁸ Mondelinge mededeling T. Spitzers.

tegel. Hiervoor is het fragment te klein. De dikte van de tegel is 7 millimeter. Doorgaans wordt er van uit gegaan dat tegels in de loop van de tijd dunner worden. Een tegel met een dikte van 7 millimeter kan als een dunne tegel worden beschouwd en zal daarom een relatief jonge datering hebben, vermoedelijk in de 18^e of 19^e eeuw.

6.2.3 IJZEROER

Tot slot is een brok aangetroffen van vermoedelijk ijzeroer. Tijdens het veldonderzoek is in de natuurlijke ondergrond geen ander ijzeroer aangetroffen, waardoor geconcludeerd kan worden dat dit ijzeroer van elders afkomstig is en, al dan niet bewust, door menselijk handelen op de onderzoekslocatie is gedeponneerd. In de Late-Middeleeuwen en Vroege-Nieuwe tijd is ijzeroer veelvuldig als bouw materiaal gebruikt.⁹ Het is aannemelijk om ook dit brok als bouw materiaal te beschouwen.

6.3 SYNTHESE

Het onderzoeksgebied ligt op een dekzandrug. Het zuidelijke deel, nabij de Rechterensdijk, ligt beduidend hoger dan het noordelijke deel van het onderzoeksgebied. In het noordelijke deel van het plangebied is de bodem tot een diepte van 1,20 meter - mv geroerd. Bij dit omspitten van de bodem zijn mogelijk aanwezige archeologische resten verstoord. Het is waarschijnlijk dat hier sporen aanwezig waren, aangezien in de omgespitte grond diverse vondsten zijn aangetroffen die dateren uit de Late-Middeleeuwen. Daarnaast is ook een fragment van industrieel wit aardewerk en een wandtegel aangetroffen, waarop gebaseerd kan worden dat deze verstoring inderdaad in de Late-Nieuwe tijd is veroorzaakt. Op basis van historische gegevens kan worden geconcludeerd dat deze verstoring is veroorzaakt in 1941, toen als werkverschaffing alle graslanden rondom het kasteel Rechteren zijn omgespit.¹⁰ Mogelijk is sindsdien het perceel ook nog eens flink geëgaliseerd, wat kan samenhangen met de sloop van de boerderij ten zuiden van de proefsleuf en het omzetten van het voormalige erf in weidegrond.

In het zuidelijke deel van de proefsleuf zijn diverse sporen aangetroffen, bestaande uit kuilen en paalkuilen. De aard van de kuilen is onduidelijk. De paalsporen vormen, voor zover zichtbaar, geen structuur. In de sporen zijn diverse vondsten aangetroffen, bestaande uit middeleeuwse bakstenen en fragmenten van steengoed afkomstig uit Siegburg. Op basis van deze vondsten kunnen de sporen gedateerd worden in de late 14^e of vroege 15^e eeuw.

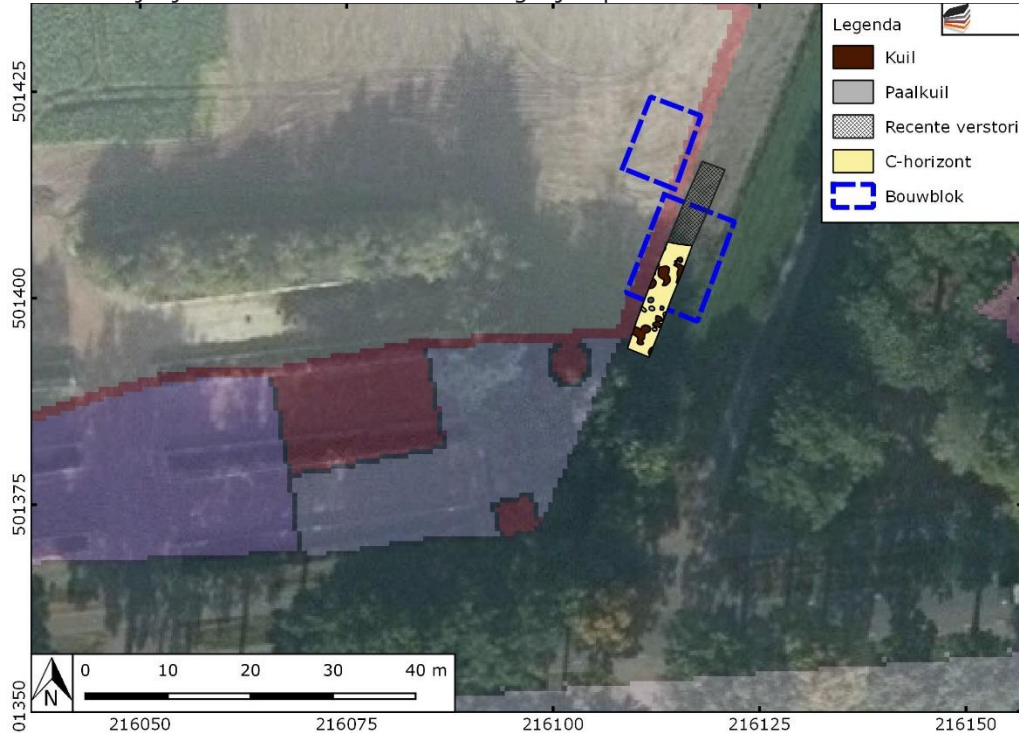
De sporen kunnen worden verklaard door de aanwezigheid van een erf ten zuiden van de proefsleuf, aan de Rechterensdijk. Dit erf is op de kadastrale minuut van ca. 1832 reeds aanwezig en is rond 1955 afgebroken. Het is waarschijnlijk dat dit erf terug gaat tot de Late-Middeleeuwen. De boerderij van dit erf heeft vermoedelijk ongeveer op dezelfde locatie bestaan als het erf dat op de kadastrale minuut staat weergegeven. Het is echter ongebruikelijk dat boerderijen uit de Late-Middeleeuwen op het platteland uit baksteen zijn opgetrokken. Vanaf circa de 14^e eeuw worden boerderijen niet langer gebouwd met in de grond staande palen maar in leemvakwerk-skeletbouw. Pas in de loop van de late 18^e eeuw wordt het leemvakwerk vervangen door baksteen in het vakwerk. In de loop van de 19^e eeuw worden nieuwe boerderijen pas geheel in baksteen gemetseld. Het is daarom ook aannemelijk dat de veel oudere baksteenresten afkomstig zijn van het nabijgelegen kasteel.

De aangetroffen grondsporen kunnen gerekend worden tot de noordelijke randzone van het erf van de zuidelijk gelegen boerderij die in 1955 is gesloopt en behoren niet tot de

⁹ Onder andere de fundering van Havezate Collendoorn nabij Hardenberg kende een fundering van ijzeroer.

¹⁰ Brouwer 2021, 16.

boerderij zelf. Vanaf circa de 14^e of de 15^e eeuw werden boerderijen 'plaatsvast' en sindsdien werden deze bij een eventuele herbouw nagenoeg steeds op hetzelfde grondvlak gevestigd. De aangetroffen grondsporen kunnen te maken hebben met een variëteit van uiteenlopende gebouwen, kuilengraverij of ingegraven palen voor uiteenlopende functies zoals dat op erven vaak voorkwam. Het is daarmee onwaarschijnlijk dat er structuren aanwezig zijn op deze locatie.

Afbeelding 7. Projectie van de oude boerderij, de ASK en de nieuwbouvlakken op een luchtfoto rond 2008 waarop de sleufsilo's zichtbaar zijn. (Bron: HisGis/Atlas van Overijssel).

De boerderij die in 1955 is gesloopt is verplaatst naar de overkant van de Rechterensedijk. Ter plaatse van de gesloopte boerderij zijn op luchtfoto's, is ieder geval al sinds 2008, een complex aan sleufsilo's te zien. Vermoedelijk zijn er voorheen ook al sleufsilo's geweest en kunnen er daarvoor al kuilvoeropslagsleuven aanwezig zijn geweest (zie afbeelding 7). De bodem ter plaatse is waarschijnlijk sterk geroerd en resten van de oude boerderij zijn daarbij mogelijk sterk verstoord. Nadat 2018 ook het boerenbedrijf aan de zuidzijde van de Rechterensedijk is beëindigd zijn de sleufsilo's gesloopt en moet de bodem geëgaliseerd zijn.

HOOFDSTUK 7 ONDERZOEKSVRAGEN EN CONCLUSIE

1. Zijn er in het onderzoeksgebied vindplaatsen met archeologische sporen en resten aanwezig?

In het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied zijn sporen aanwezig die vermoedelijk te maken hebben met de aanwezigheid van een historisch erf dat iets ten zuiden van het onderzoeksgebied heeft gelegen.

2. Wat is de aard (complextype), omvang en fysieke kwaliteit daarvan?

De vindplaats betreft een historisch boerenerf. Deze kan worden geclassificeerd als een nietopgehoogde, individuele huisplaats. De vindplaats strekt zich in zuidelijke richting verder uit tot aan de Rechterensedijk. In noordelijke richting kan de oorspronkelijke grens van de vindplaats niet meer worden bepaald, omdat dit deel tot grote diepte is verstoord. Bij dit proefsleuvenonderzoek is slechts de periferie van de vindplaats aangetroffen, waardoor geen gefundeerde uitspraken gedaan kunnen worden over de gaafheid van de vindplaats. Het is denkbaar dat de vindplaats door de aanleg van diverse kabels en leidingen is verstoord.

3. Uit welke periode dateren deze?

Op basis van vondsten die zijn aangetroffen in de sporen, kunnen de sporen worden gedateerd in de Late-Middeleeuwen. Echter is op de kadastrale minuut van ca. 1832 een huisplaats zichtbaar op dezelfde locatie. Het is denkbaar dat de aangetroffen archeologische resten behoren bij de voorganger van deze boerderij, waardoor de vindplaats gedateerd kan worden vanaf de late 14^e eeuw tot en met de 20^e eeuw.

4. Waar bevinden deze resten zich (horizontaal en verticaal)?

De archeologische resten bevinden zich aan de zuidzijde van het onderzoeksgebied. Het is denkbaar dat de vindplaats zich oorspronkelijk verder in noordelijke richting uitstreekte. Dit deel van het onderzoeksgebied is echter verstoord door grondwerkzaamheden in de 20^e eeuw. De archeologische resten bevinden zich in de top van de intacte C-horizont, op een diepte van ca. 50 cm -mv.

5. Wat is de bodemkundige opbouw en hoe intact is deze?

Op basis van de gedocumenteerde profielen kan worden geconcludeerd dat in het onderzoeksgebied oeverafzettingen aanwezig zijn. Het noordelijke deel van het onderzoeksgebied is beduidend lager gelegen dan het zuidelijke deel. In het noordelijke deel is de bodem tot ca. 1,20 m -mv verstoord als gevolg van grondwerkzaamheden in het midden van de 20^e eeuw. In het zuidelijke deel is de bodem tot in de C-horizont omgewerkt maar zijn grondsporen nog aanwezig. Hoewel restanten van bodemvorming vermoedelijk zijn verdwenen als gevolg van bewoning, is het archeologische niveau daarmee nog redelijk intact. De zone van de vindplaats verder zuidelijk van de proefsleuf is waarschijnlijk sterk verstoord vanwege de omzetting van het voormalige erf in weiland en het gebruik van deze zone voor kuilvoeropslag, met in het laatste stadium een complex van sleufsilos.

6. Zijn de archeologische resten te dateren aan bekende archeologische waarden binnen het plangebied?

De archeologische resten kunnen op basis van het aangetroffen vondstmateriaal worden gedateerd in de late 14^e of de vroege 15^e eeuw. Hiermee zijn de archeologische resten ouder dan de bekende archeologische waarden binnen het plangebied. Deze waarden betreffen namelijk de historische boerderij die op de kadastrale minuut van ca. 1832 staat weergegeven. Vermoedelijk zijn de aangetroffen archeologische resten afkomstig van een voorganger van deze boerderij.

7. Wat is de waardestelling middels de KNA-waarderingscriteria? Is de vindplaats behoudenswaardig?

Op het aspect fysieke kwaliteit heeft de vindplaats 2 punten en op de inhoudelijke kwaliteit 11 punten. Dit betekent dat de vindplaats op basis van fysieke kwaliteit onvoldoende punten heeft om als behoudenswaardige vindplaats te worden beschouwd. Voor de waardering van de volledige vindplaats zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek echter onvoldoende gegevens verzameld om de fysieke kwaliteit goed te waarderen. Deze waardering is daarom deels gedaan op basis van bekende KLIC-gegevens. Hoe groot de verstoring van de kabels en leidingen is, is echter onvoldoende vastgesteld.

Om de volledige vindplaats goed te kunnen waarderen, met name op het aspect fysieke kwaliteit, dient de volledige vindplaats nader te worden onderzocht.

Het doel van het huidige onderzoek is echter niet het waarderen van de volledige vindplaats, maar enkel de archeologische resten die zich binnen het geplande nieuwbouwblok bevinden. De archeologische resten binnen het onderzoeksgebied zijn op basis van het aspect fysieke kwaliteit echter onvoldoende om van een behoudenswaardige vindplaats te spreken. Tevens biedt de locatie van het onderzoeksgebied binnen de periferie van de vindplaats weinig informatiewaarde.

HOOFDSTUK 8 WAARDERING

De doelstelling van het onderhavige onderzoek is te komen tot een waardering van een eventueel aanwezige archeologische vindplaats. Op basis van het voorkomen van archeologische sporen is sprake van een archeologische vindplaats. Deze vindplaats wordt gewaardeerd op basis van de waarderingscriteria volgens de KNA 4.0.¹¹ Per onderdeel vindt een toewijzing van punten plaats en aan de hand van het totaal aantal punten wordt bepaald of de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt dient te worden. Bij een lage, gemiddelde en een hoge waarde worden respectievelijk 1, 2 en 3 punten toegekend. Een behoudenswaardige vindplaats heeft volgens de KNA-waarderingscriteria voor de fysieke kwaliteit een score van 4 punten en op inhoudelijke kwaliteit een score van 8 punten. Met een score van 12 punten geldt de aangetroffen archeologische vindplaats als behoudenswaardig.

Het uitgangspunt bij de waardering is dat de proefsleuf binnen een vindplaats ligt, gevormd door het voormalige erf ten zuiden van de proefsleuf dat in 1955 is gesloopt. De aangetroffen archeologische resten en sporen vormen de noordelijke randzone van dit erf.

Gaafheid

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is slechts de periferie van de vindplaats aangetroffen. Deze resultaten bieden daarom weinig mogelijkheden om de gaafheid van de vindplaats te waarderen. Vastgesteld is dat de noordelijke begrenzing van de vindplaats tot grote diepte is verstoord. Waarschijnlijk is de locatie van de voormalige boerderij ook sterk verstoord, bij de omzetting van het erf in weiland en het latere gebruik voor kuilvoeropslag. Tevens kan worden vastgesteld op basis van recente KLIC gegevens dat de vindplaats wordt doorsneden door diverse kabels en leidingen. Deze zullen tot een beperkte verstoring van de vindplaats hebben geleid. Op basis van deze beperkte gegevens wordt de gaafheid van de vindplaats vooralsnog als **laag** gewaardeerd.

Conservering

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn geen organische artefacten aangetroffen. Op een diepte van ca. 1,35 -mv is tijdens het onderzoek geen grondwater aangetroffen. Daarom kan worden geconcludeerd dat de bodemomstandigheden binnen het plangebied relatief droog zijn, waardoor organische artefacten in deze vindplaats niet meer kunnen worden verwacht. De conservering kan daarom als **laag** worden beschouwd.

Zeldzaamheid

Historische erven zijn op de kadastrale minuut van ca. 1832 veelvuldig weergegeven. In de laatste jaren wordt er ook regelmatig onderzoek gedaan naar historische erven uit deze periode. Daarbij worden regelmatig voorgangers van deze boerderijen aangetroffen, die soms terug gaan tot de Late-Middeleeuwen. Lang niet alle boerderijen die op de kadastrale minuut staan weergegeven hebben echter een voorganger. Daarom kan je zeldzaamheid van deze vindplaats als **middelhoog** worden beschouwd.

Informatiewaarde

De aangetroffen sporen zijn afkomstig van een erf met een lange bewoningsgeschiedenis. Op basis van de aangetroffen sporen dateert de vroegste fase van dit erf uit de late 14^e of vroege 15^e eeuw. Het is denkbaar dat dit erf tot de sloop van de boerderij rond 1955

¹¹ KNA 4.0. Bijlag IV Waarderen van vindplaatsen

onafgebroken is bewoond. In dat geval geeft de vindplaats veel informatie over de bewoningsgeschiedenis van de regio, de ontwikkeling van het boeren bedrijf en de materiële cultuur van de bewoners van een boerderij. Door de ligging van de boerderij in de directe nabijheid van kasteel Rechteren, kan de vindplaats ook informatie verschaffen over de relatie tussen het kasteel en de omgeving (NoaA 2.0 vraag 103). De informatiewaarde van de volledige vindplaats kan daardoor als **hoog** worden gewaardeerd.

De locatie van het onderzoeksgebied bevindt zich echter in de periferie van het historische erf. Gebouwplattegronden van een boerderij of bijgebouw kunnen hier niet worden verwacht. Het is waarschijnlijk dat de vondstconcentratie in de periferie van de vindplaats ook gering is, waardoor weinig kenniswinst kan worden behaald op de materiële cultuur. De informatiewaarde van de onderzoekslocatie binnen de vindplaats kan daardoor als **laag** worden gewaardeerd.

Ensemblewaarde

In de directe omgeving van het onderzoeksgebied bevindt zich kasteel Rechteren. Ook in een ruimere omgeving bevinden zich diverse historische boerderijen die behoren tot het landgoed Rechteren. De bekende vindplaats is daarmee een onderdeel van een groter geheel, namelijk landgoed Rechteren. De ensemblewaarde van de vindplaats kan daarmee als **hoog** worden gewaardeerd.

Representativiteit

De aangetroffen sporen zijn representatief voor de periferie van een historisch erf. De aangetroffen vondsten, steengoed kannen en bakstenen, komen veelvuldig voor in vindplaatsen uit de Late-Middeleeuwen. Een groot deel van de historische erven die op de kadastrale minuut van ca. 1832 staat weergegeven blijkt op basis van archeologisch onderzoek geen middeleeuwse voorganger te hebben. In dat opzicht is de aangetroffen vindplaats niet representatief. De representativiteit van de vindplaats kan daarmee als **middelhoog** worden gewaardeerd.

Conclusie waardering

Op het aspect fysieke kwaliteit heeft de vindplaats 3 punten en op de inhoudelijke kwaliteit 11 punten. Dit betekent dat de vindplaats op basis van fysieke kwaliteit onvoldoende punten heeft om als behoudenswaardige vindplaats te worden beschouwd. Voor de waardering van de volledige vindplaats zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek echter onvoldoende gegevens verzameld om de fysieke kwaliteit goed te waarderen. Deze waardering is daarom deels gedaan op basis van bekende KLIC-gegevens. Hoe groot de verstoring van de kabels en leidingen is, is echter onvoldoende vastgesteld. Om de volledige vindplaats goed te kunnen waarderen, met name op het aspect fysieke kwaliteit, dient de volledige vindplaats nader te worden onderzocht.

KNA 4.0 Waarderings tabel met scores

Kwaliteiten	Waardering s-criteria	Operationele parameters	score
Beleefde kwaliteit	Zichtbaarheid (herkenbaarheid en schoonheid)	Wordt niet gescoord	-
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord	-
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid sporen; • Gaafheid sporen; • Ruimtelijke gaafheid; • Stratigrafie intact; • Mobilia in situ; • Ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; • Ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; • Aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; • Stabiliteit van de natuurlijke omgeving. 	1
	Conservering	<ul style="list-style-type: none"> • Conservering artefacten (metaal/overig); • Conservering organisch materiaal. 	1
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantal vergelijkbare vindplaatsen van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode, binnen dezelfde archeoregio, waarvan de aanwezigheid is vastgesteld; • Idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart. 	2
	Informatiewaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Opgraving/onderzoek van vergelijkbare vindplaatsen binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); • Recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeoregio; • Recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; • Passend binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut of Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 	3/1
	Ensemblewaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Synchrone context (voorkomen van vindplaatsen uit dezelfde periode binnen de microregio); • Diachrone context (voorkomen van vindplaatsen uit op een volgende perioden binnen de microregio); • Landschappelijke context; • Landschappelijke context (fysisch en historisch); geografische gaafheid van het contemporaine landschap); • Aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving. 	3

	Representativiteit	<ul style="list-style-type: none">• Kenmerkendheid voor een bepaald gebied en/of periode;-• Het aantal vergelijkbare vindplaatsen van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd;• Idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart.	2
--	--------------------	---	----------

HOOFDSTUK 9 SELECTIEADVIES

Op basis het proefsleuvenonderzoek kan worden geconcludeerd dat binnen het onderzoeksgebied archeologische resten aanwezig zijn. Deze resten behoren tot een historisch erf, dat gedateerd kan worden vanaf de late 14^e of vroege 15^e eeuw.

De vindplaats is gewaardeerd conform de KNA waarderings-criteria en is als niet behoudenswaardig gewaardeerd. Dit heeft voornamelijk te maken met het aspect fysieke kwaliteit. Het onderhavige proefsleuvenonderzoek sneed echter slechts een klein deel van de periferie van de vindplaats aan. Hierdoor is het niet goed mogelijk om de fysieke kwaliteit van de volledige vindplaats te waarderen.

De locatie van het onderzoeksgebied binnen de vindplaats is echter voor een groot deel verstoord. Tevens biedt de periferie van een historisch erf weinig informatiewaarde. Op basis van deze gegevens wordt geadviseerd om geen vervolgonderzoek uit te voeren en de locaties van de geplande nieuwbouw vrij te geven voor het aspect archeologie.

Hierbij dient echter wel rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van een vindplaats binnen het plangebied. Het betreft het erf van de voormalige boerderij. Waarschijnlijk is de bodem ter plaatse van dit erf ook sterk verstoord maar onderzoek daarnaar is in het bestek van dit onderzoek niet uitgevoerd. Dit betekent dat de dubbelbestemming Archeologie in het bestemmingsplan moet worden gehandhaafd. Aangezien binnen het plangebied wel een vindplaats is vastgesteld, is het zinvol om bij toekomstige ontwikkelingen binnen de grenzen van de vindplaats de fysieke kwaliteit van de vindplaats opnieuw te onderzoeken.

Dit advies is overgenomen door de gemeente Dalfsen, hierin vertegenwoordigd door de archeologisch adviseur van de gemeente, de heer .

Literatuur en bronnen

Bartels, M., 1999. *Steden in Scherven. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*, Amersfoort.

Bitter, P. S. Ostkamp & N.L. Jaspers, 2018. *Classificatiesysteem voor (post-)middeleeuws aardewerk en glas - Het Deventer Systeem (sinds 1989), Deel 1: Keramiek. Digitale opzoekschema's, Versie 2018-03*. ADC ArcheoProjecten.

Brouwer, E.W., 2021: *Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek - verkennende fase Rechterensedijk bij kasteel Rechteren te Rechteren, gemeente Dalfsen (OV)*. Almelo (Laagland Archeologie rapport 591)

SIKB, 2016. Inventariserend Veldonderzoek (Landbodems) (Field Survey IVO (soil) Protocol 4003. SIKB 2016. Gouda.

www.hisgis.nl

KNA 4.0. Bijlage IV Waarderen van vindplaatsen

<http://www.sikb.nl/doc/KNA33/definitief/Deel%20II%20bijlage%20IV%20Waarderen%20van%20vindplaatsen%20versie%203.3.pdf>

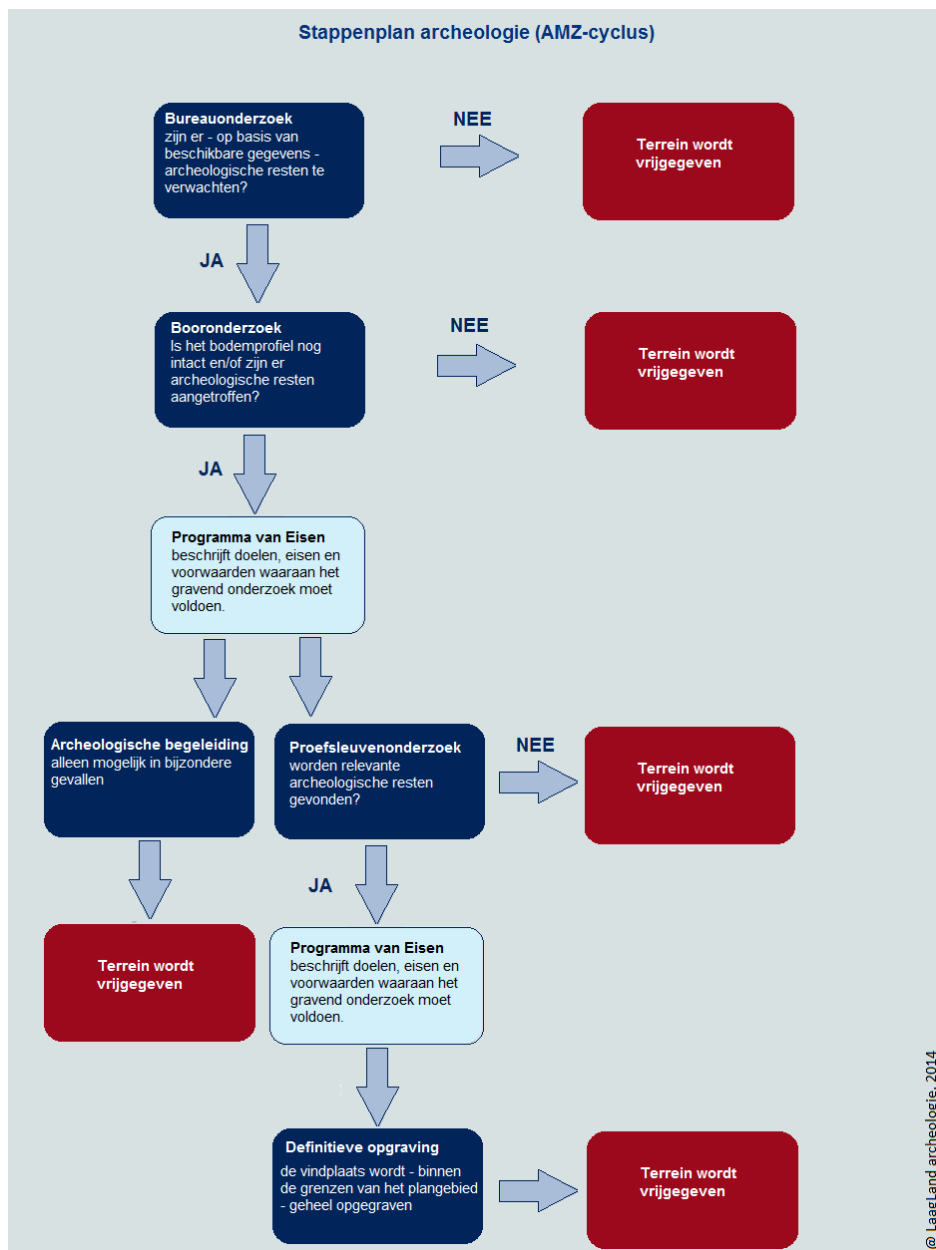
Gebruikte kaarten

Topografische kaart, schaal 1:10.000. Bron: www.pdok.nl. Geraadpleegd op 13-1-2021

Lijst van afbeeldingen

AFBEELDING 1. LIGGING VAN HET PLAN- EN ONDERZOEKSGBIED.....	6
AFBEELDING 2. PROFIELFOTO VAN PROFIEL 101 AAN DE NOORDZIJDE VAN DE PROEFSLEUF.....	15
AFBEELDING 3. PROFIELFOTO VAN PROFIEL 103 AAN DE ZUIDZIJDE VAN DE PROEFSLEUF	15
AFBEELDING 4. HET VLAK VAN DE PROEFSLEUF.....	17
AFBEELDING 5. EEN VAN DE GROTE KUILEN DIE IN HET VLAK IS AANGETROFFEN, SPOOR 7.	18
AFBEELDING 6. EÉN VAN DE AANGETROFFEN PAALKUILEN TIJDENS HET ONDERZOEK, SPOOR 13.	18
AFBEELDING 7. PROJECTIE VAN DE OUDE BOERDERIJ, DE ASK EN DE NIEUWBOUWVLAKKEN OP EEN LUCHTFOTO ROND 2008 WAAROP DE SLEUFSILO'S ZICHTBAAR ZIJN. (BRON: HISGIS/ATLAS VAN OVERIJSEL).....	21

BIJLAGE 1 AMZ-CYCLUS

BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische perioden		Datering	
Nieuwe tijd	C	-1795	
	B	-1650	
	A	-1500	
Middeleeuwen	Laat	-1250	
	Vol	-1050	
	vroeg	Ottoons	-900
		Karolingisch	-725
		Merovingisch	-450
Romeinse tijd	Laat	-270	
	Midden	-70 na Chr.	
	Vroeg	-15 voor Chr.	
Prehistorie	Ijzertijd	Laat	-250
		Midden	-500
		Vroeg	-800
	Bronstijd	Laat	-1100
		Midden	-1800
		Vroeg	-2000
	Neolithicum	Laat	-2850
		Midden	-4200
		Vroeg	-4900/5300
	Mesolithicum	Laat	-6450
		Midden	-8640
		Vroeg	-9700
	Paleolithicum	Jong	-35.000
		Midden	-250.000
		Oud	
	@ Laagland Archeologie, 2014		

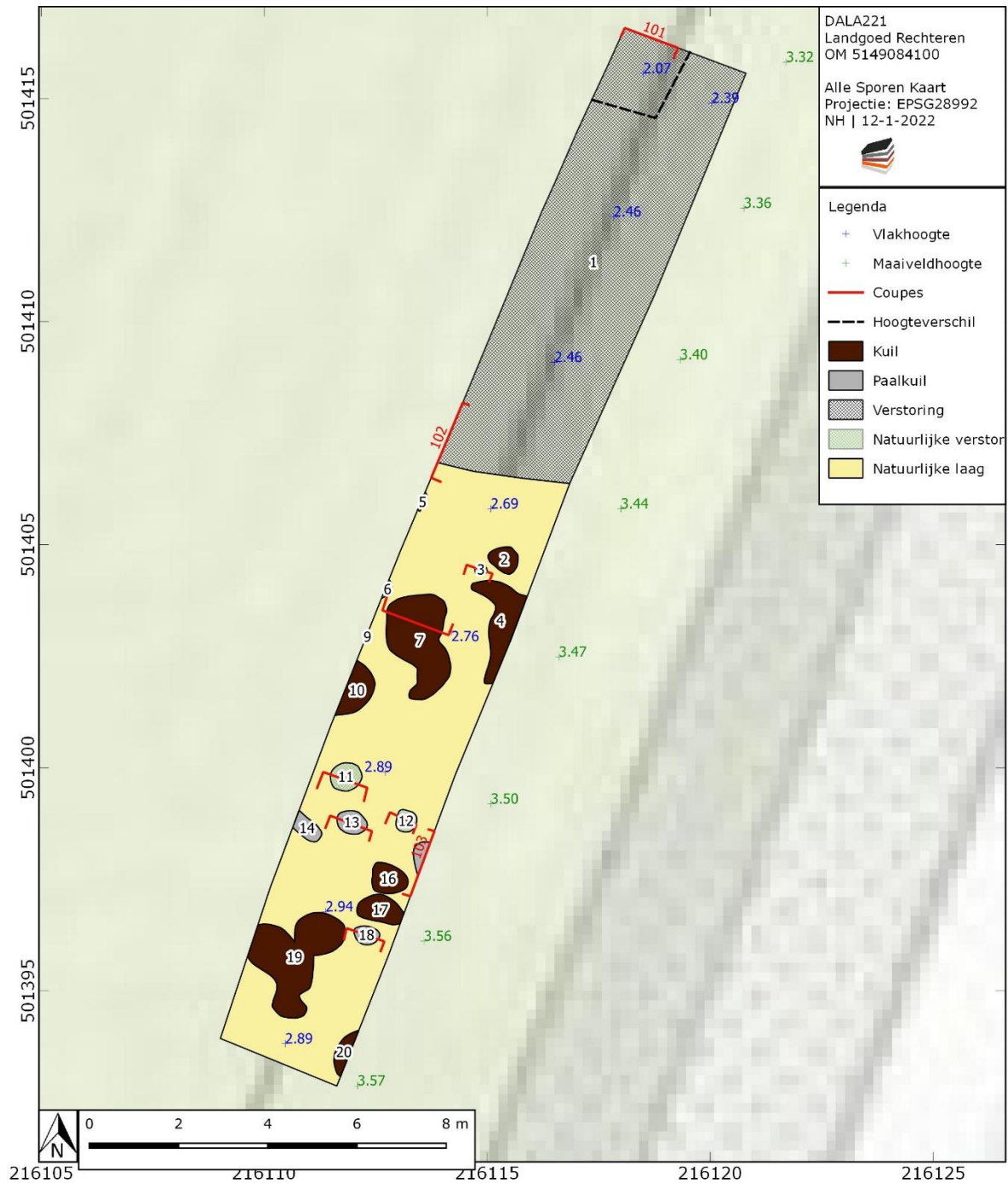
BIJLAGE 3 SPORENLIJST

Spoor	Vulling	Put	Vlak	Interpretatie	Specifiek	Textuur	Mediaan	Kleur	Gevlekt	Beginperiode	Eindperiode	Humus	Puin	Type puin	Houtskool	Ijzer/Mangaan	Opmerking
1	0	1	1	VS	VS	Zs1	MF	GRBR	GE	NTL	NTL	h1	1	RB	0	-	-
1	1	1	1	VS	VS	Zs1	MF	GE	GR	NTL	NTL	-	0	-	0	-	-
1	2	1	1	VS	VS	Zs1	MF	GRBR	GE	NTL	NTL	h1	0	-	0	FM1	-
1	3	1	1	VS	VS	Zs1	MF	BRGR	GE	NTL	NTL	h1	0	-	1	-	-
2	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	h1	0	-	0	-	-
3	0	1	1	VS	VSN	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	h1	0	-	0	-	-
4	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	h1	0	-	0	-	-
5	0	1	1	PL	PK	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	h1	0	-	0	-	-
6	0	1	1	PL	PK	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	h1	0	-	0	-	-
7	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	H2	1	RB	1	-	-
9	0	1	1	PL	PK	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	H1	0	-	0	-	-
10	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	H1	0	-	0	-	-
11	0	1	1	VS	VSN	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	H1	0	-	0	-	-
12	0	1	1	VS	VSN	Zs1	MF	GRBR	GE	-	-	H1	0	-	0	-	-
13	0	1	1	PL	PK	Zs1	MF	BR	-	-	-	H2	1	-	0	-	-
13	1	1	1	PL	PK	Zs1	MF	LBR	-	-	-	H2	0	-	0	-	-
14	0	1	1	PL	PK	Zs1	MF	BR	GE	-	-	H2	1	-	0	-	-
15	0	1	1	PL	PK	Zs1	MF	BR	GE	-	-	H2	0	-	0	-	-
16	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	BR	GE	-	-	H2	0	RB	1	-	-
17	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	BR	GE	-	-	H2	0	-	1	-	-
18	0	1	1	PL	PK	Zs1	MF	BR	GE	-	-	H2	0	-	0	-	-
19	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	BR	GE	-	-	H2	2	RB	0	-	-
20	0	1	1	KL	KL	Zs1	MF	BR	GE	-	-	H2	0	-	0	-	-
1010	0	1	1	LG	LGBO	Zs1	MF	GRBR	-	NTL	NTL	H2	1	RB	0	-	Ap
1020	0	1	1	VS	VS	Zs1	MF	GRBR	GE	NTL	NTL	h1	0	-	0	-	-
1050	0	1	1	LG	LGN	Zs1	MF	LGE	-	-	-	-	0	-	0	-	C-horizont

BIJLAGE 4 VONDSTENLIJST

Vondst	Artefact	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Verzamelwijze	Materiaal	Algemeen	Specifiek	Type	r	b	w	Aantal	MAE	Beginperiode	Eindperiode	Begindatering	Einddatering	Opmerking
1	1	1	1	1010	0	MAVER	KER	STG	SIEGBURG	s1-kan-1	1	0	1	2	1	MELB	MELM	1375	1425	Jacobakan met richel op rand en ooraanzet vlak onder rand; duidelijke cannalures op buik
1	2	1	1	1010	0	MAVER	KER	STG	-	-	0	0	1	1	1	MELB	MELB	1350	1450	Wandfragment onbehandeld steengoed; egaalgrijs
1	3	1	1	1010	0	MAVER	KER	INDUSWIT	Creamware	-	0	0	1	1	1	NTM	NTM	1760	1800	Flintertje met cremekleurig glazuur
1	4	1	1	1010	0	MAVER	BKR	TEGEL	Wandtegel	-	1	0	0	1	1	NTV	NTL	1600	1900	Tegel met tinglazuur 7mm dik; geen decoratie zichtbaar
1	5	1	1	1010	0	MAVER	BKR	BAKSTEEN	KLOOSMOP	-	0	0	0	2	1	MELB	NTV	1350	1525	Brokken zacht gebakken baksteenfragmenten
2	6	1	1	1	3	MAVER	KER	STG	SIEGBURG	-	0	1	0	1	1	MELB	MELB	1350	1450	Geknepen standring; onbehandeld steengoed
3	7	1	1	4	0	MAVER	KER	STG	SIEGBURG	s1-kan-3	0	0	1	1	1	MELB	MELB	1400	1450	Wandfragment onbehandeld steengoed; iets gevamd; bollere vorm dan s1-kan-1
4	8	1	1	4	0	COUPE	BKR	BAKSTEEN	KLOOSMOP	-	0	0	0	1	1	MELB	MELB	1350	1525	Brok baksteen; 55 mm dik; vgl stadsmuur
4	9	1	1	4	0	COUPE	SLK	-	-	-	0	0	0	1	-	-	-	0	0	Brok
5	10	1	1	4	0	HASCHA	BKR	BAKSTEEN	KLOOSMOP	-	0	0	0	1	1	MELB	NTV	1350	1525	Baksteen 55 mm dik; vgl stadsmuur Hardenberg

BIJLAGE 5 OPGRAVINGSVLAKKEN; PUTTENOVERZICHT MET ALLE SPOREN

BIJLAGE 6 COUPES EN PROFIELEN

